

структурний підхід до формування величини економічного потенціалу припускає виділення проміжних рівнів узагальнення потенційних можливостей підприємства.

Нижнім рівнем є виробничий потенціал, що представляє здатність виробничої системи робити матеріальні блага, використовуючи ресурси виробництва.

Сполучною ланкою є господарський потенціал, тобто сукупна здатність виробничого потенціалу підприємства і рівня його ділової активності в умовах існуючого маркетингового середовища задовольняти потреби ринку у визначеному обсязі матеріальних благ і послуг [1].

Отже для підприємства велике значення має визначення напрямів практичного використання поняття й оцінки економічного потенціалу в реальній діяльності.

Список використаної літератури:

1. Федонін О. С. Рєпіна І. М. Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2005.
2. Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морєва В.В., Белякова О.В., Балакай О.Б. : Потенціал підприємства : формування та використання : Підручник. - Донецьк.: Цифрова типографія, 2012.- 257 с.
3. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посіб. / Н.С. Краснокутська. - К: ЦНЛ, 2005. - 352 с.

Науковий керівник: завідувач кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту,
д. е. н., професор Яценко О.В.

О. А. Тимошенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

СУЧАСНІ ОРІЄНТИРИ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ

У сучасних умовах розвиток національної економіки України та підвищення добробуту населення суттєво залежать від участі країни у інтеграційних процесах, вибору стратегічних партнерів у міжнародній торгівлі й розширення регіональної торговельної діяльності. Негативні наслідки фінансово-економічної кризи та конфлікту на Донбасі значно послабили позиції України на світовому ринку. Україна зацікавлена в сприятливому торговельному середовищі, яке б давало вільний доступ до зовнішніх ринків і забезпечувало постійні торговельні потоки. Членство у Світовій організації торгівлі зробило значний внесок у досягнення цієї мети, забезпечивши певний баланс та прозорість торговельної політики України [1]. Впродовж останніх 5 років ринок Європейського Союзу став більш доступний для українського товаровиробника завдяки Угоді про асоціацію між Україною та ЄС.

Згідно даних Держкомстату, з кожним роком Україна імпортує все більшу кількість товарів. Попри те, що в останні роки експорт мав зростаючу тенденцію, торговельне сальдо все ще залишається від'ємним, що негативно впливає на більшість основних економічних показників. Протягом 2017-2018 років вперше за останній період обсяг експорту українських товарів і послуг почав зростати. За цей час експорт товарів збільшився на 20,9 %, порівняно з відповідним періодом 2016 року, що можна спостерігати на рис. 1.

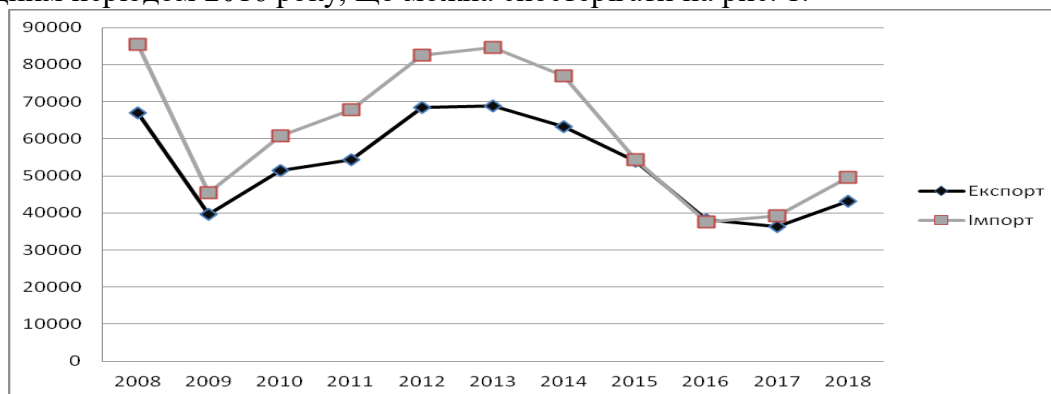

Рис.1. Обсяги експорту та імпорту України за 2008-2018рр.(млн дол.)

Джерело: побудовано автором за [5]

Дані рисунку 1 засвідчують спадаючу тенденцію динаміки торговельних показників України в роки економічної кризи та початку нестабільної політичної ситуації.

Особливістю світових торговельних взаємозв'язків України є те, що впродовж всього періоду незалежності останні змінювалися залежно від зовнішньоекономічної політики. Сучасні торговельні інтереси України відрізняються від тих, які були визнані основними ще 10 років тому. Наприклад, регіоном, обсяги торгівлі з яким за останнє десятиріччя зменшилися, були країни СНД, насамперед за рахунок Російської Федерації. Використання Росією торговельно-економічного тиску зумовило суттєве скорочення торгівлі України з цією країною за всіма напрямками, починаючи з 2013 року. Експорт вітчизняних товарів до Росії скоротився на третину, а імпорт на чверть. Це можна спостерігати на рис. 2-3.

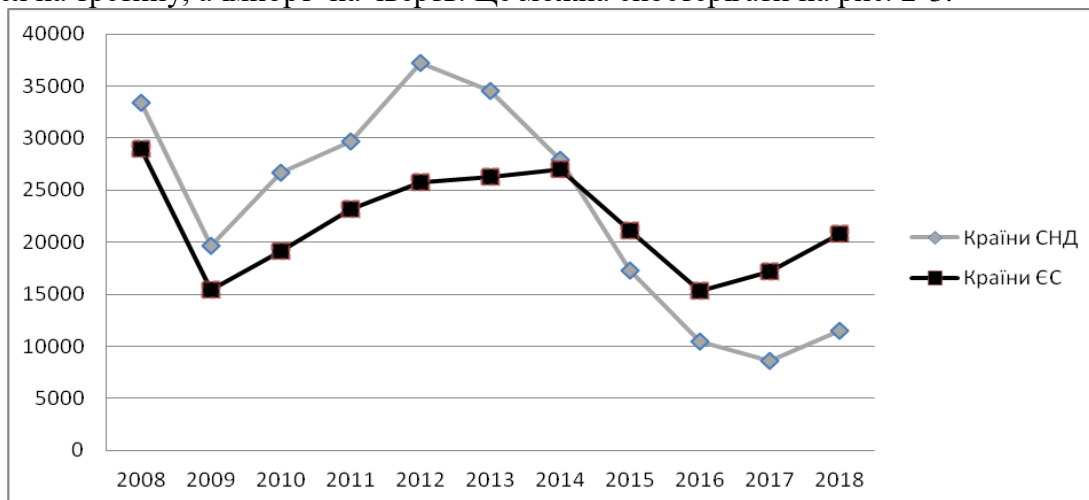

Рис. 2. Обсяги імпорту України до країн ЄС та СНД за за 2008-2018рр.(млн дол.)
Джерело: побудовано автором за [5]

У порівнянні з попередніми роками, кількість торгових партнерів України зменшилася. Так, 2017 року з-поміж них зникли Ліхтенштейн, Мальдіви, Нікарагуа і Ямайка. Проте додалися Гаїті, Багамські і Сейшельські острови [2].

Експорт до Канади становив 36,9 млн дол. США, збільшившись відносно 2017 року на 61,5%. Європейський регіон став основним торговим партнером: торгівля з ЄС становить 40,2% загального обсягу експорту. 2017 року Україна вперше отримала контракт за тендером GPA – міжнародних публічних закупівель [3]. Також, експортери почали цікавитися ринками, які є перспективними з точки зору збільшення обсягів виробництва. Так, зростання експорту до Туреччини становило 18,7%, Індії – 31,7%, Китаю – 1,4%, ОАЕ – 37,3%.

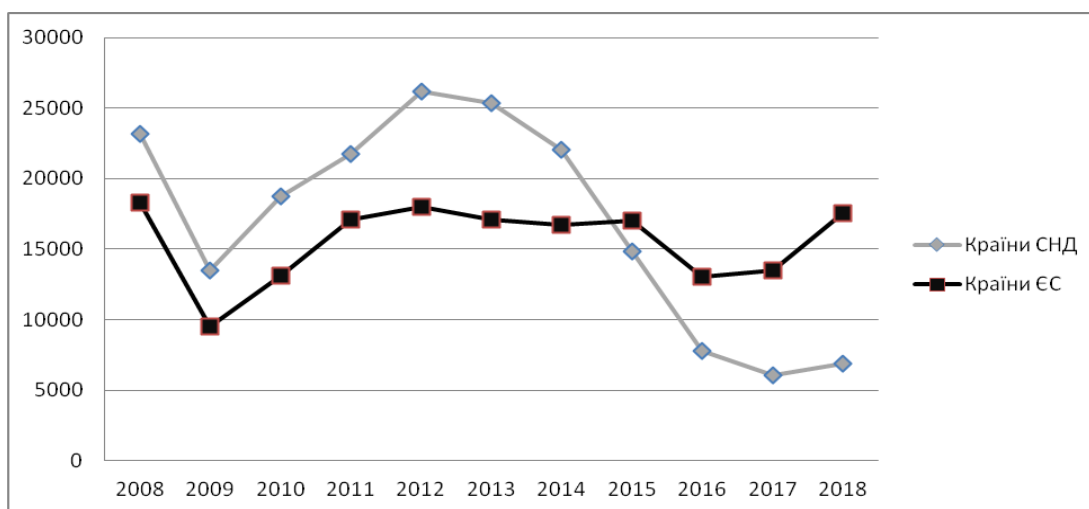

Рис.3. Обсяги експорту України до країн ЄС та СНД за 2008-2018рр.(млн дол.)
Джерело: побудовано автором за [5]

Як і раніше, активно Україна завозить товари з Китаю (на суму у 4,54 млрд дол.), Німеччини (4,51 млрд дол.), Польщі і Білорусі (2,7 млрд дол.). Як повідомляє НБУ, імпорт з країн Євросоюзу 2017 року зріс на 25%, з країн Азії, за винятком Росії – на 20%.

У 2018 р. традиційно найбільший дохід Україна отримала від експорту металів (8,1 млрд дол.), сільськогосподарських культур (7,5 млрд дол.), жирів (3,9 млрд дол.), продукції машинобудування (3,4 млрд дол.) і харчових продуктів (2,3 млрд дол.). Але, 2018 року українські виробники значно більше почали постачати за кордон олова – на 64%, цинку – на 60% і міді – на 58%.

Серед товарів, що експортуються зростає частка такого виду продукції галузі машинобудування, як залізничні локомотиви – експорт яких, збільшився на 85%, такі ж тенденції має експорт засобів наземного транспорту і продукція хімічної промисловості. Експорт мінерального пального зріс на 56%, експорт пороху і вибухових речовин – на 35%. Збільшилися обсяги експорту натурального і штучного хутра, м'яса, меду, круп і борошна [4].

За винятком Росії, найбільші потоки українських товарів надходять до Польщі (на суму 2,22 млрд дол.), Туреччини (на 2 млрд дол.) і Італії (на 1,9 млрд дол.). Найбільше цього року Україну збагатили торгівля з Єгиптом та Індією.

Українська сільгосппродукція і харчові продукти експортуються на всі континенти. Зокрема, минулого року українське борошно відправлялося до Ізраїлю і Палестини, Молдови і Індонезії, Азербайджану, Сьєрра-Леоне, Анголи, Беніну, Камбоджі, Руанди, Нігерії, Лівії, Іраку та інших країн. Водночас більш ніж 50% українського експортного борошна поставлялося до Північної Кореї [4].

На нашу думку, основним напрямом зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на світових ринках є виокремлення пріоритетів зовнішньоторговельної діяльності. Аналіз структури зовнішньої торгівлі України засвідчує, що основними групами товарів українського експорту є продукції агропромислового та металургійного комплексу, а також харчова промисловість.

Зауважимо, що незважаючи на низку перепон у торговельних відносинах між Україною та Європейським Союзом, з точки зору експорту, ринки ЄС є найпривабливішими. По-перше, ці ринки є найбільшими ринками країн-сусідів України. По-друге, вимоги до товарів з точки зору якості та технологічності на цих ринках досить високі. Отже, зростання частки експорту на цих ринках означатиме забезпечення високих стандартів попиту, що потребуватиме вдосконалення технологічної та виробничої бази економіки, пошуку механізмів її інноваційного розвитку.

Попри те, що Україна продовжує активно створювати нові торговельно-економічні зв'язки, експорт країни значно перевищує імпорт. А тому, економіка країни потребує вдалої торговельно-економічної політики для розвитку і покращення національного товаровиробника і виходу його на нові ринки як імпортера.

Список використаної літератури:

1. Три роки членства у СОТ: тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період. – К. : НІСД, 2011. – 72 с.
2. Економічні зв'язки України в Європі: з ким ми співпрацюємо найбільше [Електронний ресурс] // Слово і діло. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua>. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162
3. Місяць Т. В. Торгівля України та ЄС під час і після світової кризи / Т. В. Місяць // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 3. – С. 49–60.
4. Український експорт: найпопулярніші і найнесподіваніші товари сьогодні [Електронний ресурс] // Сьогодні. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukr.segodnya.ua>.
5. Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Статистична інформація Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua>.

Науковий керівник: завідувач кафедри моделювання економіки та бізнесу, д.е.н., доцент Кібальник Л. О.